

Bloque 1. Tema 2.

A configuración do Imperio español no século XVI (a herdanza de Carlos I, os cambios en tempos de Felipe II: rebelión de Flandes, incorporación de Portugal, guerra contra Inglaterra).

No ano 1516, tras o falecemento de Fernando II o Católico, e debido a que a súa filla Juana fora declarada incapacitada para reinar, o fillo desta, **Carlos I**, de só 16 anos, pasou a gobernar as Coroas de Castela e Aragón, con todos os territorios que estas posuían. A esta herdanza materna habería que sumarlle a paterna, os territorios europeos herdados da Casa de Borgoña, como Flandes, o Franco Condado e Charolais. Cando en 1519 morre o seu avó, o emperador Maximiliano I de Austria, herdará os territorios patrimoniais dos Habsburgo, incluída Austria, así como os dereitos á elección imperial. Ese mesmo ano será escollido como Emperador do Sacro Imperio Romano Xermánico.

A carreira imperial, a *idea de manter ese imperio herdado* e a obsesión pola *creación dunha monarquía católica universal* levou a Carlos I a enfrontarse a Francia, o seu gran rival, aos protestantes alemáns, ao mesmo Papa ou ao “turco” (Imperio Otomano). Toda esa empresa imperial supón un *enorme gasto para as arcas castelás*, xa que o monarca, ademais de solicitar préstamos, esixirá o pago de tributos que recaerán fundamentalmente sobre Castela. Este foi un dos motivos da *Revolta das Comunidades* castelás, e tamén acabará derivando nunha *crise económica* que levará a declaración de bancarrota da facenda real. Finalmente, Carlos I abdicou en 1556, repartindo os seus dominios. O seu fillo Felipe recibiu as posesións hispánicas e borgoñonas, mentres que o seu irmán Fernando recibiu os territorios austríacos e a dignidade imperial.

O segundo dos “Austrias maiores” será **Felipe II** (1556-1598). A diferenza do seu pai, *gobernará dende Castela*, creando unha capital permanente, Madrid. Felipe II *centrarase nas posesións hispánicas*, xa que os dominios imperiais alemáns pasaron a mans do seu tío, Fernando de Austria. A partir do ano 1580 *incluírá nestes dominios a Portugal*, dando lugar á *Unión Ibérica*, tras un conflito sucesorio no país veciño que se resolve no seu favor por ter dereitos dinásticos, ao ser neto do rei Manuel I. A clase dirixente portuguesa escolleuno a el por considerar que podía protexer mellor o seu comercio colonial. Tras ser recoñecido como rei nas Cortes de Tomar (1581), Felipe II comprometeuse a respectar as leis, institucións e privilexios portugueses, polo que a incorporación non supuxo a imposición das leis castelás.

O conflito máis grave do seu reinado foi a **rebelión de Flandes**. Alí, os *calvinistas*, acaudillados por Guillermo de Orange, rebeláranse contra o monarca, nun conflito que ten *causas relixiosas, pero, sobre todo, económicas e políticas*. A política relixiosa de Felipe II e a persecución contra o calvinismo agravaron o conflito. Ante as protestas, o monarca enviou aos Tercios, unha parte fundamental do exército hispánico, ao mando do duque de Alba. Este exerceu unha dura represión, o que acabou levando a un levantamento xeral. Posteriormente o exército español en Flandes pasou a estar baixo o mando de Alejandro de Farnesio, un gran estratega que combinou as vitorias militares coa diplomacia e conseguiu importantes vitorias, mais non deu impedido a secesión. As provincias do norte, lideradas por Holanda e Zelandia, constituíron as **Provincias Unidas**, que acabaron independizándose da Monarquía Hispánica, pasando a ser unha das maiores potencias navais e comerciais do mundo. Esta rebelión contou co apoio de Inglaterra, o que contribuíu ao enfrontamento entre Felipe II e Isabel I.

A **hostilidade entre Inglaterra e a Monarquía Hispánica** foi, polo tanto, un dos conflitos internacionais máis destacados na segunda metade do século XVI. O enfrontamento iniciouse co reinado da raíña Isabel I, xa que ata ese momento Inglaterra fora aliada de Carlos I, e incluso a raíña María I casara con Felipe II, sendo este rei consorte. Mais tras a morte sen descendencia de María, ascende ao trono a súa irmá, Isabel I, que cambiará radicalmente a súa política exterior.

Os motivos da animadversión inglesa son tanto relixiosos, xa que a raíña Isabel institúese en garante do protestantismo; como económicas, especialmente polo desexo de acabar co monopolio comercial que España se atribuíu sobre América. Neste sentido, a raíña inglesa concedeu patentes de corso a barcos piratas para atacar barcos españois. Tamén apoiou desde o comezo das revoltas aos rebeldes flamencos, o que desgastou económica e militarmente á Coroa Hispánica.

Para cortar ese apoio aos calvinistas flamencos, en 1588 Felipe II organizou a Gran Armada (habitualmente coñecida como a “Armada Invencible”) para invadir Inglaterra. A operación prevía reunirse en Flandres cos Tercios antes do desembarco, pero fracasou polas dificultades da operación, as decisións do mando e os temporais.